

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 406/2020-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť sťažovateľky obchodnej spoločnosti REHAU s. r. o., Kopčianska 82A, Bratislava, IČO 31 364 217, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Margita Lonská, s. r. o., Kalinčiakova 25, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Margita Lonská, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cb 70/2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti REHAU s. r. o. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cb 70/2013 porušené bolo.

2. Okresný súd Námestovo je povinný nahradiť obchodnej spoločnosti REHAU s. r. o. trovy konania v sume 415,51 € (slovom štyristopätnásť eur a päťdesiatjeden

centov) na účet jej právneho zástupcu Advokátskej kancelárie JUDr. Margita Lonská, s. r. o., Kalinčiakova 25, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti obchodnej spoločnosti REHAU s. r. o. **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia sťažovateľky

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 406/2020-18 z 27. augusta 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky obchodnej spoločnosti REHAU s. r. o., Kopčianska 82A, Bratislava, IČO 31 364 217 (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Námestovo (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cb 70/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že napadnuté konanie bolo začaté 4. októbra 2013 na základe podanej žaloby sťažovateľky proti žalovaným v 1. rade a 2. rade, ktorými boli bývalí konatelia spoločnosti [REDAKOVANÉ], proti ktorým si sťažovateľka uplatňovala náhradu škody v zmysle § 135a ods. 5 Obchodného zákonníka. Sťažovateľka ďalej uviedla, že na prvom pojednávaní nariadenom na 6. október 2014 sa nezúčastnila, pričom svoju neúčast' ospravedlnila a súhlasila s prejednaním veci v jej neprítomnosti. Zároveň okresnému súdu zaslala písomné vyjadrenie spolu so súvisiacimi listinnými dôkazmi. Predmetné pojednávanie bolo následne odročené

na neurčito. Ďalej uviedla, že v poradí druhé pojednávania sa uskutočnilo 6. februára 2017, teda po viac ako dvoch rokoch, pričom medzitým okresný súd nevykonával žiadne procesné úkony. Pojednávania bolo odročené na 10. apríl 2017, keď sa na pojednávani zúčastnili všetky sporové strany, pričom aj toto pojednávania bolo následne odročené na neurčito. Sťažovateľka sa nasledujúceho pojednávania nariadeného na 31. máj 2017 nezúčastnila kvôli kolízii s iným skôr nariadeným pojednáváním, čo okresný súd akceptoval a nariadil nový termín pojednávania na 14. jún 2017. Tento termín pojednávania, ako aj nasledujúci termín 11. október 2017 boli však z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu zrušené.

3. K ďalšiemu priebehu napadnutého konania sťažovateľka uviedla, že následne až po pol roku okresný súd uskutočnil ďalšie pojednávania, a to 8. januára 2018. Tohto pojednávania sa sťažovateľka nezúčastnila, čo odôvodnila tým, že k veci už uviedla všetko a vyčerpala všetky potrebné dôkazy, ako aj kolíziou s iným skôr nariadeným pojednáváním. Okresný súd túto argumentáciu sťažovateľky akceptoval. Zároveň sťažovateľka kvôli zachovaniu termínu pojednávania súhlasila s pojednáváním v jej neprítomnosti. Na pojednávani 8. januára 2018 bol vydaný rozsudok okresného súdu č. k. 2 Cb 70/2013-212 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), ktorým bola žaloba sťažovateľky zamietnutá. Podľa názoru sťažovateľky nebolo napadnuté konanie z hľadiska dokazovania časovo náročné, nakoľko záviselo výhradne na zhodnotení listín, ktorými sťažovateľka preukazovala porušenie povinnosti odbornej starostlivosti žalovanými v 1. rade a 2. rade a v posúdení ich procesnej obrany. Ďalej uviedla, že vo vzťahu k uvedenému namieta celkový neprimeraný čas trvania napadnutého konania v protiklade k procesným úkonom vykonaným okresným súdom.

4. V ďalšej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľka uviedla, že rozsudok okresného súdu jej bol doručený 19. februára 2018 a odvolanie proti nemu podala 6. marca 2018. Vo vzťahu k podanému odvolaniu ďalej uviedla, že okresný súd jej následne až 1. februára 2019 doručil opravné uznesenie č. k. 2 Cb 70/2013-264 z 18. decembra 2018 (ďalej len „opravné uznesenie“), ako aj oznámenie, že vec bola priradená inému zákonnému sudcovi. K tomu dodala, že išlo o prvý úkon zo strany okresného súdu proti sporovým stranám po podaní odvolania okrem doručovania odvolania sporovým stranám. Uvedené

sťažovateľka uzavrela tým, že od tohto momentu až do podania ústavnej sťažnosti okresný súd nevykonal žiadny iný úkon, ako ani nepredložil podané odvolanie na Krajskom súde v Žiline (ďalej len „krajský súd“).

5. Sťažovateľka s poukazom na už uvedené zastáva názor, že v napadnutom konaní došlo zo strany okresného súdu k zbytočným priet'ahom. Poukazuje pritom najmä na tú skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo do dňa podania ústavnej sťažnosti právoplatne ukončené a vyskytovali sa v ňom opakované úseky nečinnosti okresného súdu. Vo vzťahu k požadovanému finančnému zadost'učineniu v sume 7 000 € sťažovateľka jeho primeranosť odôvodňovala najmä celkovou dĺžkou napadnutého konania, ktorá bola takmer šesť rokov od začiatku napadnutého konania do podania ústavnej sťažnosti, ako aj názorom, že nejde o skutkovo či právne zložitú vec. Tiež poukázala na to, že v napadnutom konaní vždy konala vo vzťahu k okresnému súdu promptne a bez priet'ahov.

6. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálehom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa, REHAU s.r.o., na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Námestovo ako súdu prvej inštancie v konaní č. 2Cb/70/2013, porušené bolo.

2. Porušovateľovi základného práva, Okresnému súdu Námestovo sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 2Cb/70/2013 konal bez zbytočných priet'ahov a rozhodol vo veci.

3. Sťažovateľovi, REHAU s.r.o. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 7 000,- € (slovom sedemtisíc eur), ktoré je porušovateľ práva, Okresný súd Námestovo povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľovi, REHAU s.r.o. trovy konania v sume 415,51 € s DPH na účet jej právneho zástupcu Advokátska kancelária JUDr. Margita Lonská, s.r.o. so sídlom Kalinčiakova 25, 831 04 Bratislava, IČO: 36 862 282 a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

7. Ústavný súd si už v rámci prípravy predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti od okresného súdu vyžiadal súdny spis týkajúci sa napadnutého konania, prehľad procesných úkonov, ako aj jeho vyjadrenie k samotnej ústavnej sťažnosti.

7.1 Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr 266/20 doručenom ústavnému súdu 6. júla 2020 v podstatnom uviedol, že napadnuté konanie je už toho času právoplatne skončené, a to k 30. augustu 2019. K priebehu napadnutého konania uviedol, že to sa predĺžilo v počiatočnom štádiu najmä preto, že okresný súd nemohol žalovaným doručiť žalobu a v dôsledku toho bol nakoniec žalovanému v 1. rade ustanovený opatrovník. Zároveň uviedol, že obdobiami nečinnosti okresného súdu by sa v napadnutom konaní dali vymedziť časové úseky od júla 2015 do februára 2017, keď okresný súd nevykonal žiadny úkon smerujúci ku skončeniu veci, ako aj od apríla 2017 do januára 2018, keď bol prvoinštančným súdom vyhlásený rozsudok. K tomuto druhému obdobiu nečinnosti dodal, že to bolo spôsobené opakovanou práceneschopnosťou zákonného sudcu, ktorá nakoniec vyústila do prerušenia výkonu funkcie tohto sudcu od 1. októbra 2018. K výhradám sťažovateľky týkajúcim sa priesťahov v napadnutom konaní ďalej uviedol, že je potrebné rešpektovať aj objektívny stav v obsadení okresného súdu a z toho vyplývajúci počet a súbeh prejednávanych a rozhodovaných vecí konkrétnym sudcom. Tiež, že je potrebné prihliadať aj na nariadené termíny v iných aj starších konaniach a na potrebu zachovania poradia došlých vecí a prednostné riešenie konaní napríklad vo veciach maloletých, neodkladných či zabezpečovacích opatrení a podobne. V závere bolo uvedené, že tieto skutočnosti pri nedostatočnom obsadení okresného súdu sudcovi nedovoľujú konať vo všetkých jemu pridelených veciach bez zbytočných priesťahov.

7.2 V súvislosti s oznámením ústavného súdu o prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie okresný súd zaujal stanovisko podaním sp. zn. Spr 400/20 doručeným ústavnému súdu 7. októbra 2020. V ňom uviedol, že napadnuté konanie je toho času právoplatne ukončené, rozsudok okresného súdu nadobudol právoplatnosť 30. augusta 2019. Zároveň, pokiaľ ide o vecnú stránku ústavnej sťažnosti, odkázal na svoje vyjadrenie Spr 266/20 doručené ústavnému súdu 6. júla 2020. K tomu doplnil, že ak sa aj

v napadnutom konaní vyskytli viaceré opakované úseky nečinnosti, tieto boli spôsobené opakujúcou sa dlhotrvajúcou práceneschopnosťou zákonného sudcu a hoci jeho veci boli prerozdelené medzi ostatných sudcov okresného súdu, tvorili zároveň súčasť balíka ďalších prerozdelených vecí po dvoch v tom čase odchádzajúcich sudcoch okresného súdu. Dodal, že tento objektívny stav spôsobil, že sudcovia následne konali prednostne vo veciach, v ktorých bolo konštatované porušenie práva na prejednanie veci bez zbytočných priet'ahov, ako aj vo veciach, v ktorých bol nariadený dohľad z dôvodu podania s'ťažnosti na priet'ahy v konaní, a tiež vo veciach, ktoré nezniesli odklad – veci neodkladných a zabezpečovacích opatrení, konania vo veciach maloletých detí a pod. Ďalej uviedol, že ak s'ťažovateľka namieta postup okresného súdu v napadnutom konaní po podaní odvolania, k tomu dáva do pozornosti, že v uvedenom prípade je potrebné zachovať postup podľa § 373 ods. 3 a § 374 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“). Preto bola vec po prvýkrát druhoištančnému súdu predložená už 25. septembra 2018, ktorý následne vec vrátil okresnému súdu na vykonanie opravy 12. novembra 2018. Tá bola vykonaná vydaním opravného uznesenia a po jeho doručení, nadobudnutí právoplatnosti a vykonateľnosti bola vec opätovne 1. apríla 2019 postúpená v rámci odvolacieho konania na krajskom súde. Na základe uvedeného preto podľa okresného súdu nie je možné uviesť, že išlo o prvý úkon zo strany okresného súdu po podaní odvolania, pretože prvým úkonom bolo zaslanie odvolania žalovaným 10. apríla 2018 postupom podľa § 373 ods. 3 CSP a následne došlo 18. júla 2018 k zaslaniu vyjadrení žalovaných žalobcovi postupom podľa § 374 ods. 1 CSP. Na záver k postupu zákonného sudcu uviedol, že je na zvážení zákonného sudcu, či vykonáva ďalšie pojednávanie na účel doplnenia dokazovania a z toho dôvodu vec odročí alebo vo veci vydá rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

Predsedníčka okresného súdu zároveň vyslovila súhlas s upustením od ústneho prejednania ústavnej s'ťažnosti.

8. S'ťažovateľka sa na výzvu ústavného súdu zo 14. októbra 2020 k stanovisku okresného súdu vyjadrila podaním doručeným ústavnému súdu 15. októbra 2020, v ktorom uviedla, že nevyužíva možnosť na vyjadrenie sa k stanovisku okresného súdu.

Zároveň vyslovila súhlas s upustením od ústneho prejednania ústavnej s'ťažnosti.

9. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

K obsahu súdneho spisu okresného súdu v napadnutom konaní

10. Ústavný súd z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu okresného súdu zistil, že jednotlivé podstatné úkony okresného súdu v napadnutom konaní sú totožné, resp. potvrdzujú tvrdenia sťažovateľky týkajúce sa priebehu napadnutého konania, ako ich táto uviedla v podanej ústavnej sťažnosti, preto ich ústavný súd na tomto mieste opakovane neuvádza a uvádza len niektoré ďalšie podstatné a sťažovateľkou neuvádzané úkony:

- okresný súd po podaní žaloby následne od októbra 2013 až do júna 2014 vykonával, aj v súčinnosti s Policajným zborom, pokusy doručiť predvolania žalovaným v 1. rade a 2. rade, pričom žalovanému v 1. rade sa písomnosti doručiť nepodarilo, a preto mu bola uznesením č. k. 2 Cb 70/2013-69 z 13. júna 2014 za opatrovníka ustanovená [REDAKOVANÉ],

- 5. septembra 2014 bol súdnym exekútorom doručený vyžiadaný spis sp. zn. EX 138/11,

- 14. októbra 2014 doručený návrh na vykonanie dokazovania žalovaným v 2. rade,

- 17. októbra 2014 okresný súd požiadal o súčinnosť [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ],

- 30. októbra 2014 doručená odpoveď na žiadosť o súčinnosť z [REDAKOVANÉ],

- 13. novembra 2014 okresný súd urgoval [REDAKOVANÉ],

- 16. januára 2015 okresný súd uznesením č. k. 2 Cb 70/2013-128 uložil [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], poriadkovú pokutu za neposkytnutie súčinnosti,

- 23. januára 2015 okresný súd uznesením sp. zn. 2 Cb 70/2013 z časti priznal [REDAKOVANÉ], náhradu nákladov za poskytnutie informácie,

- 9. februára 2015 doručené odvolanie [REDAKOVANÉ], pre uloženie poriadkovú pokutu a zároveň bola doručená odpoveď k žiadosti o súčinnosť,

- 16. júla 2015 doručená urgencia z [REDAKOVANÉ], ktorou okresný súd žiadali o uhradenie vystavenej faktúry za priznanú náhradu nákladov spojených s poskytnutím vyžiadaných informácií, zároveň bolo okresným súdom vydané uznesenie č. k. 2 Cb 0/2013-153, ktorým rozhodol o odvolaní [REDAKOVANÉ], pre uloženie poriadkovú pokutu,

- 21. septembra 2015 potvrdenie okresného súdu o pridelení veci zastupujúcej sudkyňi [REDAKOVANÉ],

- 16. júna 2016 potvrdenie okresného súdu o pridelení veci pôvodnému sudcovi [REDAKOVANÉ],

- 1. februára 2017 doručené vyjadrenie žalovaného v 2. rade k žalobe,

- 8. februára 2017 vydal okresný súd uznesenie č. k. 2 Cb 70/2013-184, ktorým zrušil ustanovenie opatrovníka žalovanému v 1. rade, zároveň bol uznesením okresného súdu č. k. 2 Cb 70/2013-185 žalovaný v 1. rade vyzvaný na vyjadrenie sa k žalobe,

- 7. marca 2018 doručené odvolanie sťažovateľky,

- 10. apríla 2018 okresný súd vyzval žalovaných v 1. rade a 2. rade, aby sa vyjadrili k podanému odvolaniu sťažovateľky,

- 5. júna 2018 doručené vyjadrenie žalovaného v 2. rade k podanému odvolaniu,

- 18. júla 2018 okresný súd zasielal doručené vyjadrenie žalovaného v 2. rade na vyjadrenie sťažovateľke a žalovanému v 1. rade, zároveň uznesením č. k. 2 Cb 70/2013-256 uložil sťažovateľke zaplatiť súdny poplatok za odvolanie,

- 24. septembra 2018 spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľky,

- 1. októbra 2018 potvrdenie okresného súdu o pridelení veci sudkyňi [REDAKOVANÉ],

- 12. novembra 2018 krajský súd vrátil spis okresnému súdu ako predčasne predložený,

- 18. decembra 2018 okresný súd vydal opravné uznesenie č. k. 2 Cb 70/2013-264,

- 2. apríla 2019 okresný súd opätovne predložil spis krajskému súdu, aby rozhodol o podanom odvolaní,

- 22. augusta 2019 doručený spis s rozsudkom krajského súdu č. k. 14 Cob 67/2019-276 z 25. júla 2019, ktorým bol rozsudok okresného súdu potvrdený,

- 12. novembra 2019 vydané uznesenie č. k. 2 Cb 70/2013-303 o náhrade trov konania, pričom vo výroku I bolo zmenené na základe sťažnosti žalovaného v 2. rade uznesením č. k. 2 Cb 70/2013-316 zo 14. januára 2020.

IV.

Právomoc ústavného súdu

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12.1 Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

12.2 V zmysle čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

13. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...

V.

Posúdenie vecí ústavným súdom

14. Ústavný súd za podstatu tejto ústavnej sťažnosti považoval namietané porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým konaním okresného súdu. K porušeniu sťažovateľkou označeného základného práva podľa ústavy malo dôjsť v dôsledku celkovej dĺžky napadnutého konania, ktoré nebolo ani po takmer šiestich rokoch od podania žaloby sťažovateľkou na okresnom súde do podania ústavnej sťažnosti právoplatne ukončené. Sťažovateľka vo vzťahu k dĺžke a priebehu napadnutého konania namietala najmä jednotlivé opakované obdobia nečinnosti okresného súdu, a to jednak v období do vydania neprávoplatného meritórneho rozhodnutia vo veci, ako aj počas následného predkladania odvolania druhoinštančným súdom.

15. Účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním vecí na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy preto nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 295/2019).

16. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

17. Keďže súdne konanie vo veci sťažovateľky začalo za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala z dikcie ustanovenia § 6 OSP, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná. Od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok, ktorý vo svojich ustanoveniach upravuje zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania v čl. 17. Podľa § 157 ods. 1 CSP súd postupuje

v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania (obdobne predtým § 100 OSP).

18. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Zároveň v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (m. m. III. ÚS 489/2018). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v prípade sťažovateľky.

19. Pokiaľ ide o kritérium právna a skutková zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že spory týkajúce sa nárokov vyplývajúcich z uplatňovania škody v rámci obchodnoprávnych vzťahov tvoria súčasť bežnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Ústavný súd preto dospel k záveru, že v uvedenom prípade nie je možné napadnuté konanie označiť ako v zásade právne či skutkovo zložité. V kontexte uvedeného preto podľa posúdenia ústavného súdu nie je možné v danej veci okresný súd zbaviť jeho zodpovednosti za priebeh napadnutého konania v súvislosti s posudzovaním existencie zbytočných priet'ahov. V závere ústavný súd poznamenáva, že ani samotný okresný súd vo svojich vyjadreniach nenamietal zásadnú právnu alebo skutkovú zložitosť veci.

20. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v napadnutom konaní okresného súdu mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, bolo správanie sťažovateľky ako účastníčky tohto súdneho konania (strany sporu). Ústavný súd po preskúmaní priebehu napadnutého konania nezistil na strane sťažovateľky také skutočnosti spočívajúce v jej správaní, ktoré by negatívne ovplyvnili dĺžku napadnutého konania. Zo súdneho spisu okresného súdu vyplýva, že sťažovateľka bola počas napadnutého konania súčinná, z jej strany neboli zistené také postupy, ktoré by zásadným spôsobom predlžovali napadnuté konanie, minimálne do vydania neprávoplatného meritórneho rozhodnutia vo veci. Ak sa aj

nariadeného pojednávania sťažovateľka nezúčastnila, riadne sa ospravedlnila a dala súhlas na konanie v jej neprítomnosti.

21. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu práva sťažovateľky na prerokovanie vec bez zbytočných prietáhov, bol postup okresného súdu. K tomuto ústavný súd považuje za potrebné v prvom rade uviesť, že v napadnutom konaní okresného súdu sa vyskytli na strane okresného súdu jednak časové úseky jeho absolútnej nečinnosti, ako aj úsek, počas ktorého neboli vykonávané úkony smerujúce k meritórnemu rozhodnutiu vo veci. K časovému úseku v rámci napadnutého konania, počas ktorého okresný súd v podstate nevykonával úkony smerujúce k meritórnemu rozhodnutiu veci, možno zaradiť obdobie od 5. novembra 2013 do 13. júna 2014 (sedem mesiacov), v rámci ktorého nebol okresný súd úspešný v doručovaní žaloby žalovaným, čo vyústilo 13. júna 2014 do ustanovenia opatrovníka žalovanému v 1. rade. Zároveň možno poukázať aj na časový úsek od 9. februára 2015 do 16. júla 2015 (päť mesiacov), v rámci ktorého okresný súd rozhodoval len o zrušení poriadkovej pokuty. Pokiaľ ide o časové úseky úplnej nečinnosti okresného súdu, tieto je možné v podstate definovať od 16. júla 2015 až do 8. februára 2017 (jeden rok a sedem mesiacov) a následne aj od 10. apríla 2017 až do 8. januára 2018 (deväť mesiacov), keď bol vydaný neprávoplatný meritórny rozsudok okresného súdu.

22. Z vykonaného prehľadu procesných úkonov ústavný súd teda na strane okresného súdu musí konštatovať už uvedené obdobia jeho úplnej nečinnosti, ako aj činnosti, ktorá nesmerovala k rozhodnutiu vo veci samej. Napadnuté konanie okresného súdu trvalo od doručenia žaloby 4. októbra 2013 až do vydania právoplatného meritórneho rozhodnutia vo veci – rozsudku okresného súdu, ktorý nadobudol právoplatnosť 30. augusta 2019, resp. aj vydaním konečného rozhodnutia o trovách napadnutého konania z 12. novembra 2019, celkovo šesť rokov. V rámci tohto obdobia tvorili obdobia nečinnosti, resp. činnosti nesmerujúcej k meritórnemu ukončeniu veci, ktoré podľa posúdenia ústavného súdu je možné pričítať na vrub okresnému súdu, celkovo časový úsek v trvaní troch rokov a štyroch mesiacov. Po preskúmaní spisového materiálu, ako aj ostatných podkladov pre rozhodnutie tak ústavný súd nemohol inak ako dospieť k záveru, že prietahy

v napadnutom konaní idú primárne na ťarchu okresného súdu. Na tomto mieste ústavný súd len pre pripomenutie uvádza, že aj samotný okresný súd uznal isté úseky svojej nečinnosti za opodstatnené vo väzbe na porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. V závere ústavný súd na margo vyjadrenia okresného súdu, že prietahy v napadnutom konaní boli spôsobené najmä vzhľadom na objektívny stav v obsadení okresného súdu a z toho vyplývajúci počet a súbeh prejednávanych a rozhodovaných vecí konkrétnym sudcom opakovanou práceneschopnosťou zákonného sudcu, ako aj potrebou prednostného riešenia jednotlivých osobitných typov konaní, podotýka, že mu je samozrejme známy fakt nie optimálneho stavu v súdnom systéme, aj pokiaľ ide o personálne obsadenie a vyťaženosť súdov. No štát je primárne zodpovedný za to, aby zabezpečil dostatočné personálne a materiálno-technické podmienky pre riadny výkon spravodlivosti. Nedostatky v tejto oblasti zároveň v žiadnom prípade nesmú byť na ujmu právam účastníkov konania, v tomto prípade sťažovateľky.

23. Ústavný súd zdôrazňuje, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezavávajú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 3/2020).

24. Zároveň ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej k zbytočným prietahom v súdnom konaní nemusí dochádzať len nekonaním príslušného súdu... Aj neefektívna činnosť štátneho orgánu (súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov... (m. m. I. ÚS 295/2019).

25. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti relevantné pre danú vec ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

VI.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

26. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

27. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd po prijatí rozhodnutia o porušení označeného základného práva podľa ústavy prikázal okresnému súdu konať v predmetnej veci bez zbytočných prietáhov.

27.1 Vzhľadom na skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti už bolo napadnuté konanie v merite veci právoplatne skončené (30. augusta 2019), pričom zároveň bolo vydané aj konečné rozhodnutie o trovách napadnutého konania, ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľky v tejto časti nevyhovel (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

28. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

29. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

30. Keďže ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo porušené, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti požadovala priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 7 000 €, ktorého výšku odôvodňovala jednak celkovou dĺžkou napadnutého konania, ktorá bola takmer šesť rokov od začiatku napadnutého konania do podania ústavnej sťažnosti bez vydania právoplatného rozhodnutia vo veci, ako aj názorom, že nejde o skutkovo

či právne zložitú vec. Tiež poukázala na to, že v napadnutom konaní postupovala vo vzťahu k okresnému súdu vždy promptly a bez priet'ahov. Zároveň poukázala aj na to, že plynutím času sa znižuje aj vymožitelnosť jej práva.

31. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (III. ÚS 103/2018).

32. Vzhľadom na okolnosti danej veci však ústavný súd dospel k záveru, že samotné konštatovanie porušenia základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy je pre sťažovateľku dostatočným zadosťučinením.

32.1 Ústavný súd k uvedenému záveru dospel najmä na základe skutočností, že sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť až 22. augusta 2019, teda po tom, ako bolo vo veci vydané meritórne, aj keď ešte v tom čase neprávoplatné rozhodnutie – rozsudok okresného súdu, ktorý nadobudol právoplatnosť 30. augusta 2019 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 14 Cob 67/2019-276 z 25. júla 2019. Pritom nie je možné opomenúť, že právoplatný nebol len z dôvodu neúspešného podania opravného prostriedku zo strany sťažovateľky. Ústavný súd na základe skutočností vyplývajúcich zo súdneho spisu, čo sa týka postupu okresného súdu v napadnutom konaní, nemôže nepripomenúť, že sťažovateľka mohla, resp. mala dôvod priet'ahy v napadnutom konaní namietat' už oveľa skôr, avšak nie je zrejmé, prečo tak neučinila a priet'ahy a finančné zadosťučinenie žiadala až v poslednej fáze napadnutého konania. Z tohto pohľadu sa argumentácia sťažovateľky, čo sa týka odôvodnenia priznania finančného zadosťučinenia, javí ako prinajmenšom spochybniteľná. Zároveň uvedené navodzuje dojem, že sťažovateľka si zamieňa účel finančného zadosťučinenia za konštatované priet'ahy v konaní s „náhradou za neúspech“ v konaní vo veci samej.

33. Ústavný súd vzhľadom na už uvedené dôvody, s poukazom na zásadu spravodlivosti, nevyhovet tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznat'

finančné zadost'učinenie, preto v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

VII.

Trovy konania

34. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania s'ťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia advokátkou v konaní pred ústavným súdom.

35. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

36. Ústavný súd priznal s'ťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

37. Náhradu trov konania priznal ústavný súd za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej s'ťažnosti). Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania v prípade úkonov právnej služby a to prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej s'ťažnosti vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2018, ktorá bola 980 €, keďže ide o úkony právnej služby vykonané v roku 2019, teda výpočtový základ tvorí sumu 163,33 €. Za úkony právnej služby vykonané v roku 2019 patrí režijný paušál v sume 9,80 €. Keďže právny zástupca s'ťažovateľov je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola navýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH tak v konaní pred ústavným súdom predstavujú celkovú sumu 415,51 € (bod 2 výroku tohto rozhodnutia). Podanie právnej

zástupkyne sťažovateľky ústavnému súdu doručené 15. októbra 2020 nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na jeho obsah ako podanie, v ktorom by boli uvedené relevantné skutočnosti pre rozhodnutie, preto odmenu zaň nepriznal.

38. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný nahradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

39. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu